

Recensie: Madama Butterfly ★★★1/2***

Stadsschouwburg Antwerpen
dinsdag 14 mei 2019

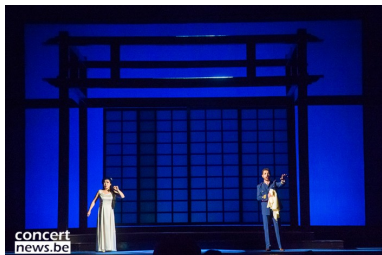

foto © Music Hall

Recensie:

Soms wordt beweerd dat opera voor de elite is en alleen toegankelijk voor wie veel van opera kent. Daarom namen we bij Concertnews.be de proef op de som. We namen een twintigjarige operamaagd mee naar de Stadsschouwburg in Antwerpen om mee te gaan kijken en luisteren naar 'Madama Butterfly'. De enige voorwaarde was dat ze wilde kennismaken met dit genre. Het verdict: ze had genoten van de emotie in de muziek en de zang en was ontroerd door het verhaal en het spel. De muziek van Giacomo Puccini was als een filmsoundtrack die het gevoel en de spanning van de scènes wist uit te beelden. De combinatie van de Amerikaanse klanktaal voor Pinkerton en de Japanse melodieën voor Cio-Cio-San werkten en de prestaties van Hiroko Morita en Eduard Martyniuk konden op veel bijval rekenen. Het viel daarbij op dat Hiroko's stem nooit die schelle klank kreeg waar bepaalde sopranen wel eens last van hebben en de combinatie van hun stemmen vulde mekaar wonderwel aan zonder dat er iemand ging overheersen. Music Hall was er dus met glans in geslaagd om het genre opera voor iedereen toegankelijk te maken. Persoonlijk hadden we misschien nog graag een beetje meer decor gezien en een lichtplan dat wat strakker was, maar het was zonder meer een geslaagd avondje theater.

'Madama Butterfly' vertelt het verhaal van de mooie, vijftienjarige Pinkerton, bijgenaamd 'Butterfly', die sinds haar familie in de armoede was geraakt en werkzaam is als geisha. Ze wordt door huwelijksbemiddelaar Goro gekoppeld aan Luitenant B.F. Pinkerton, een Amerikaanse marineofficier op de USS Abraham Lincoln. De jonge Cio-Cio-San is tot over haar oren verliefd op haar toekomstige echtgenoot. Pinkerton zelf is erg gecharmeerd en betoverd door de schoonheid van Butterfly, maar ziet dit huwelijk eerder als een tijdelijke regeling tot hij terug kan keren naar de VS om daar met een Amerikaanse te trouwen. De Amerikaanse consul Sharpless waarschuwt hem dat dit voor Cio-Cio-San een veel dieper engagement is, maar Pinkerton wuift die bezorgdheid weg. Wanneer Cio-Cio-San en haar familie eindelijk aankomen bij het huisje dat Pinkerton huurt, vertelt ze hem onder vier ogen dat ze op het Amerikaanse consulaat officieel afstand heeft gedaan van haar voorouderlijke godsdienst en zich speciaal voor hem heeft bekeerd tot de god van de Amerikanen. Het huwelijk tussen de twee geliefden wordt voltrokken door de commissaris van de keizer en alles lijkt volgens plan te verlopen tot plots oom Bonzo op komt dagen. Hij had vernomen dat Cio-Cio-San gebroken had met haar voorouders en verstoot haar daarom openlijk uit de familie. Pinkerton probeert haar met mooie woorden te troosten en te paaien en het koppel maakt zich op voor de huwelijksnacht.

Drie jaar later blijkt dat het huwelijksgeluk maar van korte duur was. Pinkerton is teruggekeerd naar Amerika en Cio-Cio-San kijkt alle dagen vol verlangen naar de schepen die de haven van Nagasaki binnenvaren om te zien of haar luitenant is teruggekeerd. De meid Suzuki waarschuwt haar dat ze niet te veel moet hopen op een terugkeer en huwelijksbemiddelaar Goro brengt een nieuwe kandidaat echtgenoot langs die smeekt om haar gunsten. Resoluut wijst ze iedereen af en verzekert ze Suzuki dat ze zich vergist: haar Luitenant B.F. Pinkerton houdt evenveel van haar als zij van hem en hij zal terugkeren. Wanneer consul Sharpless langs komt om een brief van Pinkerton voor te lezen, hoort Cio-Cio-San enkel een bevestiging

van de wederzijdse liefde. Ze is doof voor de ware toedracht van zijn schrijven. Met trots stelt ze hun zoontje voor aan consul Sharpless. Sharpless doorziet de tragiek van de situatie en belooft Pinkerton op de hoogte te brengen van het feit dat hij een zoon heeft. Dan klinkt plots een kanonschot en ziet Cio-Cio-San het schip van haar Pinkerton de haven binnenvaren. Ze voelt zich bevestigd in haar vertrouwen in haar man en beveelt Suzuki om het hele huis mee te vullen met bloemen. Het is nu alleen nog wachten tot Pinkerton de heuvel op komt lopen om zijn vrouw en kind te begroeten.

Cio-Cio-San en haar zoontje zijn in slaap gevallen wanneer de volgende ochtend aanbreekt. De vogeltjes fluiten en het belooft een mooie dag te worden. Cio-Cio-San staat op en brengt haar zoontje naar een andere kamer om daar wat verder te slapen. Wanneer Suzuki achterblijft hoort ze plots iemand op de deur kloppen. Het zijn consul Sharpless, Pinkerton en â€! diens Amerikaanse vrouw Kate. Suzuki vertelt Pinkerton hoe Butterfly de voorbije drie jaar elke dag hunkerend naar zijn terugkeer de schepen in de haven nauwlettend in het oog heeft gehouden. Pinkerton krijgt eindelijk inzicht in het leed dat hij Cio-Cio-San heeft aangedaan en schaamt zich wanneer Cio-Cio-San plots vol hoop 'haar liefste' terug verwelkomt. Wanneer bij Cio-Cio-San eindelijk de frank valt dat Pinkerton niet voor haar komt en dat Kate de nieuwe vrouw is, breekt ze. Ze stemt in met het plan dat Pinkerton en Kate het jongetje meenemen naar Amerika op voorwaarde dat hij hun zoontje persoonlijk komt ophalen. Wanneer Pinkerton bij Butterfly aankomt, is hij net te laat: ze heeft haar keel net overgesneden met hetzelfde mes waarmee haar vader seppuku pleegde en heeft haar zoontje voor hem achtergelaten â€! klaar om mee te nemen naar haar geliefde Amerika.

Het verhaal van 'Madama Butterfly' is dus eigenlijk best een dramatisch verhaal en dat is bij momenten dan ook goed te horen in de muziek. Maar voor u nu gaat denken dat heel deze opera kommer en kwel zou zijn, kunnen we u ook geruststellen dat er binnen het verhaal heel veel ruimte was voor mooie romantische melodieën en een vrolijk bloemenduet tussen Hiroko Morita en Kateryna Lian. Het slot van 'Il cannone del porto!' klinkt hoopvol en vreugdevol en was het moment bij uitstek om het vocale talent van Kateryna Lian als Suzuki even te laten schitteren.

Hiroko Morita had als Cio-Cio-San de meeste zangpartijen in deze opera en kon ons al vanaf haar eerste noten bekoren. Maar de lakmoesproef voor elke 'Butterfly' is toch de overbekende aria 'Un bel dio vedremo'. Hierin bezingt Cio-Cio-San de hoop dat op een mooie dag haar Pinkerton naar haar terug zal keren. Het is een van de bekendste aria's voor sopranen en we keken er dan ook reikhalzend naar uit om Hiroko's uitvoering te horen. Het was zo een van die momenten waarop je als liefhebber zachtjes de ogen sluit om nog intenser te kunnen genieten van de klank die je oren binnen vloeit. Zonder enige vorm van extra versterking wist ze zonder probleem de Stadsschouwburg in Antwerpen te vullen met hoopvolle klanken.

Een ander hoopvol moment in 'Madama Butterfly' is het einde van de tweede akte wanneer het zoontje, Suzuki en Cio-Cio-San 's avonds zitten te wachten op de komst van Pinkerton en Giacomo Puccini de vallende avond perfect muzikaal wist te vatten in een rustig en vredig instrumentaal 'Cora a bocca chiusa' waarbij orkest en koor elkaar perfect aanvulden. Wonderbaarlijk mooi hoe Puccini de sfeer van dat moment in muziek wist te vertalen.

En misschien maakte dat deze opera wel zo toegankelijk: muzikaal wordt hij nooit echt te bombastisch en zwaar. Er wordt gewerkt met herkenbare Amerikaanse klanken zoals kleine fragmentjes van de 'The Star-Spangled Banner' wanneer de Verenigde Staten ter sprake komt. Cio-Cio-San kreeg dan weer een typisch Japans leidmotief. De combinatie van twee culturen was dus niet alleen in de verhaallijn te vinden, maar was ook in de muziek duidelijk herkenbaar. Er zat muzikaal ook een grote frivoliteit in verwerkt. Op verschillende momenten in de opera kon je de

houtblazers vogels horen imiteren. Naarmate het niveau van drama in het verhaal toenam, kwam het koper hoe langer hoe meer mee. De muziek leek echt wel op een soundtrack.

Het was alleen jammer dat het opviel dat het een reizende productie was als je naar het decor en de props keek. Er is op zich niets mis met een minimalistisch decor, maar een paar houten balken en 4 schuivende panelen was echt wel het absolute minimum om een pittoresk huisje in de heuvels van Nagasaki te portretteren. Â Een stukje Japanse tuin of een landschap als achtergrond had een meerwaarde kunnen zijn.

Music Hall wist met deze productie van 'Madama Butterfly' het grote publiek een mooie avond opera aan te bieden. Voor de liefhebbers van het genre was het een aangenaam weerzien met de Japanse geisha. Voor de nieuwkomers was het een laagdrempelige kennismaking met het genre opera. Het verhaal kon ontroeren en muziek en spel wisten de sfeer van het verhaal goed te illustreren. Onvoorwaardelijke liefde, ongelimiteerde hoop en dood zaten nog nooit zo dicht bij elkaar.

< Sascha Siereveld >

Cast:Â

Cio-Cio-San ('Butterfly'): Hiroko Morita Benjamin Franklin Pinkerton: Eduard Martyniukhuwelijksbemiddelaar Goro: Pavlo Smyrnovmeid Suzuki: Kateryna Lianconsul Sharpless: Viktor Mitiushkin Kate Pinkerton: Taisia Shafranskayapriins Yamadori: Bogdan Panchekoom Bonzo: Sergei Uzuncommissaris van de keizer:Â Yuri Dudar

Creatives:

productie: Music Hall producent: Geert Allaert componist: Giacomo Puccini regie: Anatol Preissler dramaturgie: Jean-FranÃ§ois D'hondt choreografie: Antonin Comestaz orkest en koor: Music Hall Classical Orchestra and Chorus dirigent: Igor Tchernetsky